

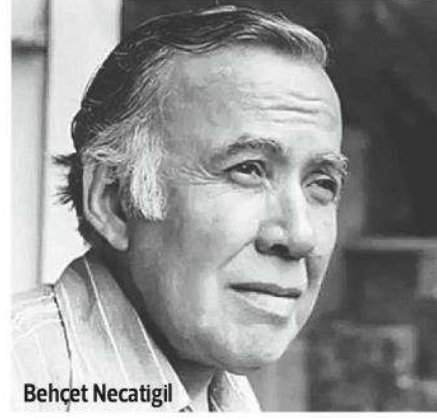
Bir şairin tercüme hali

Heine, Hesse, Remarque, Böll, Andersen, Unamuno, Hamsun Mann'ı Türkçeye çeviren emekçi şairimiz Behçet Necatigil bu süreçte neler yaşamıştır? Serenad Demirhan'ın hazırladığı 'Tercümemi Nasıl Buldunuz?'da, tercümesini yaptığı yazarlarla karşılıklı mektuplar üzerinden, onun bu dünyasını izleyebiliyoruz.

Behçet Necatigil'in ne denli sabırlı ve emekçi bir şair olduğunu anlamak için sadece şiirlerine bakmak bile yeterlidir. Ne var ki yalnız şiirlerinden ibaret değil Necatigil. Radyo oyunları, sözlükleri, denemeleri, söyleşileri yanında çevirileri de var. Her tercüme güzeldir ama 'Kör Baykuş' veya 'Malte Laurids Brigge'nin Notları' adeta birer çeviri klasiğidir. Peki **Heine, Hesse, Remarque, Böll, Andersen, Unamuno, Hamsun Mann** da çevirmiş olan Necatigil bu süreçte neler yaşamıştır? Serenad Demirhan'ın hazırladığı 'Tercümemi Nasıl Buldunuz?'da onun bu dünyasını izleme imkânına kavuşuyoruz. 1941-1975 yılları arasında Otto Spies, Andreas Tietze, Annemarie Schimmel ve H. Wilfrid Brands ile mektuplaşan Necatigil aslında sabır ve emekle geçirilmiş bir geçmişin tatlarını/tartılarını armağan bırakıyor bize.

Kitabın sunuşunda Ayşe Sarısayın şu dikkat çekici cümleyi kuruyor: "Necatigil'in içedönük, çekingen yapısına rağmen konu edebiyat olduğunda nasıl farklılaştığının göstergesi bu mektuplar." Ve yakından fark ediliyor ki Necatigil bu dostluklar vesilesiyle sadece çevirdiği kitaplar ve yazarlarla sınırlı kalmıyor, Türk edebiyatının tanınması için özel gayret harcıyor. İnternetin olmadığı, iletilerin anında muhatabına ulaşmadığı bir devirde, mektuplar yoluyla Necatigil adeta kendisini de kuruyor bu cepheden. Soruyor, savunuyor, eleştiriyor, özür diliyor, anlamaya çalışıyor. Muhatablarına derin saygı duyarken onların da Necatigil'i ne denli sevip saydıklarını görüyoruz. Bir bakıma karşılıklı öğrenme ve öğretme sürecine şahit oluyoruz.

Andread Tietze ve Annemarie Schimmel'in mektupları daha mı samimi acaba? Tietze'nin 'Azizim' diye söze başlaması ne kadar hoş. 'Behçetçğim' derken bir arkadaşına seslenir gibi. Elbette, Tietze o dönem bizim kültür hayatımızın içinde biri sanki. Saydığı isimler, ilgilendiği konular bunun göstergesi. Vedat Günyol, Hikmet Feridun Es, Atalay Yörükoğlu, Mahmut Makal, Fazıl Hüsnu Dağlarca, Mustafa Nihat Özön'den söz açarken, dışarıda değil içeride gözü-

Behçet Necatigil

kür. Gerçi, Schimmel ile mektuplaşmalarında bir 'Sevgili Bay Necatigil' ve 'Sayın Bayan Schimmel' nezaketi dokunur gider ama bu "Güneş ve bahçe, şehrin insanlardan çok kere esirgediği iki büyük nimet", "Bizim önde gelen çağdaş şairlerimizin hemen hepsi kiliseye bağlı, bu yüzden uygun bir şeyler bulmak kolay değil" cümlelerinin kurulmasına engel olmaz. Bir süre sonra da 'Cemile' diye imzalayacaktır mektuplarını Schimmel.

H. Wilfrid Brand'la mektuplaşmaların ise kendisine özgü bir enerji taşıdığı görülüyor. Brands Türk edebiyatının güncel konuları ve yazarlarıyla daha iç içe. Diğer değerli bir öykücü ve çevirmen Kamuran Şipal de yerini alıyor yazışmalarda. Bilgi ve değerlendirme akışları karşılıklı güvenle akıp gidiyor. Hemen her yazarda açığa çıkan Türkiye'ye gelme heyecanı ise ayrıca dikkat çekici. Behçet Necatigil'in doğrudan veya dolaylı bir yazar temsilcisi portresi çizmesi de cabası.

Edebiyatın diller ve gönüller arası bir beslenme, etkileşim meselesi de olduğuna şahitlik etmek için zengin bir toplam 'Tercümemi Nasıl Buldunuz?'. Bir şairin tercüme hali aynı zamanda. ■

TERCÜMEMİ NASIL BULDUNUZ?
OTTO SPIES-ANDREAS TIETZE-ANNEMARIE SCHIMMEL VE H. WILFRID BRANDS'LA MEKTUPLAŞMALAR
Behçet Necatigil
Yapı Kredi Yayınları, 2022
328 sayfa, 60 TL.